

Список бібліографічних посилань

1. Garkavy O., Petruhnov A., Ruban L., Okun D., Honcharov A., Lytovchenko A., Ananchenko K., Khatsayuk O., Turchynov A. A Quality Factor of Cardiovascular System Reaction On A Daily Physical Exertion Of Students. *Research Journal of Pharmaceutical, Biological and Chemical Sciences*. – № 10 (2). – RJPBCS, 2018. P. 521-525.
2. Моргунов О.А., Хацаюк О.В., Ковальов І.М., Соколов О.А., Лозовий Є.А. Удосконалення нормативної бази навчальної дисципліни «Спеціальна фізична підготовка» майбутніх офіцерів Національної поліції України та поліцейських різних категорій. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. – № 75. – ХНУВС, 2021. С. 38-45.
3. Хацаюк О.В., Русин Л.П., Ванюк Д.В., Слатвінська А.А., Стеценко Д.Ю., Клюка А.М., Садовська І.Ю. Перевірка ефективності методики фізичної терапії студенток закладів вищої освіти після лікування коронавірусної хвороби (COVID-19). *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. – Вип. 8 (139). – НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2021. С. 110-117.
4. Комп'ютерна програма «Статистика в педагогіці» (2022): [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mtas.ru/uploads/stat.zip> (дата звернення: 28.04.2022).

Отримано 01.05.2022

УДК 37.015.3:796](477)–057–36

ЛОЗОВИЙ Є. А.,

старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0002-9503-665X>;

БОРОВИК М. О.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0003-0943-6735>;

ЛУКОВЕНКО К. Р.,

курсант 3 курсу факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ

Дослідження присвячено вирішенню окремих питань пов'язаних із вдосконаленням професійної готовності майбутніх офіцерів Національної поліції України до застосування заходів фізичного впливу в різних умовах службової діяльності. Визначено правові підстави застосування заходів фізичної сили поліцейськими. Розглянуто поняття удару, захисних дій від ударів, контратакуючих дій. Визначені ключові педагогічні умови формування готовності майбутніми офіцерами поліції до застосування заходів фізичної сили, за рахунок поєднання шляхів тактичної та спеціально фізичної підготовки.

Ключові слова: поліцейський, фізична сила, удари, поліцейський захід, двобій, захисні дії.

Актуальність теми. Поліція під час виконання своїх професійних обов'язків має право застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби, вогнепальну зброю у випадках та порядку, передбаченими чітко регламентованими нормативними актами Українського законодавства.

Зіштовхуючись із незаконними діями зі сторони правопорушників, поліцейський повинен вміти миттєвого прийняття рішення щодо обрання примусового заходу, своєчасно перейти від превентивного заходу до заходу примусу й навпаки, в залежності від ситуації.

Екстремальні умови професійної діяльності висувають підвищені вимоги до службової підготовленості особового складу, в зв'язку з чим поліцейські повинні постійно вдосконалювати спеціальні рухові вміння та навички застосування заходів примусу.

Подальший аналіз спеціальної науково-методичної літератури та інтернет-ресурсів, проведений з метою вдосконалення готовності у напрямі застосування заходів фізичного впливу курсантами закладів вищої освіти з специфічними умовами навчання, діючими правоохоронцями різних силових структур та спеціальних служб України в системі їх професійної підготовки, надав можливість встановити, що розкриттю даного питання присвячували свої наукові праці наступні науковці: Ю.К. Белошенко, В.В. Оленченко, О.А. Моргунов, О.В. Хацаюк, О.А. Ярещенко, та ін.

Поруч із цим, не втрачає значущості пошук нових шляхів у зазначеному напрямі.

Мета роботи: Визначити окремі аспекти вдосконалення готовності майбутніх офіцерів поліції до застосування заходів фізичного впливу в різних умовах службово-бойової діяльності.

Застосування поліцейськими заходів фізичної регламентується статтею 44 Закону України «Про Національну поліцію» в якому сказано: Поліцейський може застосувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом [6].

Прийоми самозахисту та фізичного впливу включають: рукопашний бій, самбо, дзюдо, айкідо, бокс, карате, кікбоксинг та інші види єдиноборств. Виконання будь-якого прийому завершується затриманням правопорушника, одяганням кайданків або зв'язуванням, оглядом та конвоюванням.

Слід визначити, що удар – це миттєва силова дія, що впливає на ту чи іншу частину тіла, у результаті якої відбувається подразнення нервових шляхів, вузлів, а також ушкодження м'язів, кісток, дрібних і великих кровоносних судин, що призводить до крововиливів. Удари діють безпосередньо на нерви, нервові закінчення і нервові вузли, м'язи і зв'язки, спричинюючи больовий шок, механічні розриви м'язів, судин, кісток тощо.

Проаналізувавши термін «удар», нами був зроблений висновок, про те що «удари» є одними з ефективних форм застосування заходів фізичного впливу, яка є невід'ємною частиною в ситуаціях пов'язаних із силовим зіткненням з правопорушником. Удари руками та ногами є більш дієвими під час застосування заходів фізичного впливу, а також у випадках, коли поліцейський має менші параметри тіла, або діє проти декількох правопорушників.

Варто додати, що в деяких ситуаціях, у певний момент двобійно удари можуть відігравати головну та допоміжну роль, розширюючи спектр бойових можливостей. Їх можна застосовувати як засіб нападу, так і засіб захисту, як дії, які розпочинають та дії, якими завершують двобій, а також як засіб переходу від одного заходу фізичного впливу до іншого. Удари завдаються руками, ногами, як для враження супротивника, так і створення умов для виконання інших прийомів і технічних дій. Ефективність ударів за умови відповідної підготовленості може бути досить високою (коли удари завдаються в найуразливіші частини тіла): вчасно і точно нанесений удар чи серія ударів спричинює сильний больовий шок, втрату свідомості та здатності рухатися.

Слід зазначити, що під час виконання ударів майбутній офіцер поліції повинен забезпечити собі можливість швидкого відновлення втраченої рівноваги в разі невлучення і мінімальну вірогідність травмування тієї частини кінцівки, якою завдається удар.

Доречно зауважити, що удари руками і ногами значно розширюють арсенал заходів фізичного впливу, що відіграє позитивну роль у підготовці курсанта до реального протиборства з правопорушниками. Для опанування техніки виконання ударів, курсанти систематично вдосконалюють техніку їх виконання на заняттях із спеціальної фізичної підготовки. В середньому на вивчення теми: «Удари та захисні дії від ударів» в навчальний рік виносяться 10 годин.

Захисні дії – це прийоми фізичного впливу, які поліцейські використовують з метою уникнення ураження від дій супротивника. Володіння технікою захисту від ударів правопорушника надає перевагу поліцейському та в більшості випадків допомагає їм в затриманні злочинів [2].

Для виконання ефективних захисних дій важливо, в першу чергу, візуально оцінити супротивника, а за розміщенням його ніг та розподілом ваги тіла визначити, якою ногою він буде атакувати. Під час виконання захисних дій не можна заплющувати очей а також відвертатися. Для успішного здійснення захисних дій важливого значення набуває дотримання дистанції, яка дозволяє визначати напрямок удару і виконати захисні дії тому що, якщо дистанція буде занадто близька – поліцейський може не встигнути зреагувати на удар, якщо дистанція дальня, то він не матиме можливості результативно контратакувати.

Удари ногами мають значну силу, тому відпрацюванню захисних дій від ударів ногами, курсанти ЗВО приділяють виняткову увагу. Найнебезпечніші удари ногами на нижньому і середньому рівнях – у коліно, гомілку, живіт і пах.

Виконуючи захисні дії від удару ногою у нижній рівень тіла на ближній і середній дистанціях, застосовують відхід з лінії атаки, зупинення атакуючої ноги, накладкою ступні, підставку гомілки, або м'язової частини ноги. Під час виконання захисних дій від ударів у верхній рівень тіла застосовують пересування, рухи тулубом, прихвати руками.

Захисні дії від ударів руками здійснюють різними способами: пересуванням (кроком чи стрибком назад, праворуч чи ліворуч); рухами тулуба (ухилами, «пірнаннями», розвертаннями); кінцівками (нанесенням зустрічних чи випереджальних ударів, підставками, відбивами, накладками). Комбіновані захисні дії поєднують різні його способи [4].

Вбачаємо, що ключовою педагогічною умовою формування готовності до застосування заходів фізичного впливу є комплексне формування необхідних навичок, шляхом поєднання напрямів (спеціально фізичної, тактичної та психологічної) підготовки й забезпечення їх практичної спрямованості [3, с. 56-63].

У контексті вдосконалення тактичної підготовки, під час застосування заходів фізичного впливу, передбачаємо використання тактичного дихання. Відсутність у поліцейського навичок тактичного дихання під час затримання особи, яка чинить агресивний опір, може мати негативні наслідки, які проявляються в швидкій втомлюваності, втратою швидкості, зменшення потужності, зниженню уваги. Аналіз низки досліджень доводить той факт, що концентрація максимальної фізичної сили, можлива тільки в ту мить, коли з легень при видиху виходить половина повітря, яке там знаходиться [1].

З метою самоконтролю при проведенні тренувального спарингу з застосуванням заходів фізичного впливу, необхідно все тіло тримати в легкому напруженні, під час виконання рухових дій слід поєднувати розслаблення м'язів, з максимальним напруженням, а саме при нанесенні удару слід робити видих, в той час як вдих сприятиме розслабленню.

Вивчення прийомів тактичної майстерності. Тактична майстерність оцінюється вірним плануванням поєдинку та його управлінням. Формами ведення поєдинку є: активна – базується на активних атакуючих діях, з проведенням швидких і точних атак; захисна – базується на очікуванні митті коли супротивник проявить атакуючу дію, що дозволить перейти в контратаку; розвідницька – є засобом отримання інформації про супротивника, рівнем володінням ним технічними діями, станом фізичної витривалості, та психологічної готовності [5, с. 67-74].

Ключові аспекти психологічної підготовки, вдосконалення якої можливе за рахунок тренувальних спарингів є вирішальним чинником у здатності вижити в ситуації загрози насильства, перш за все це пов'язано з тим, що момент, коли життя в небезпеці, поліцейський має справу не тільки з джерелом загрози (атакуючим), але й із власною свідомістю і тілом, реагуючи на життєво небезпечну ситуацію. В умовах коли поліцейський потрапляє в ситуацію відкритої загрози, це зазвичай призводить до психологічного стресу та появу таких деструктивних відчуттів, як страх, розгубленість, тривога, ненависть, лють. Проведення тренувальних забезпечить поліпшення самоконтролю поліцейського, надасть йому можливість краще контролювати емоції та дозволить зробити більш швидким і точним процес прийняття рішень.

Заключним етапом формування готовності до застосування заходів фізичного впливу майбутніми офіцерами поліції в процесі фахової підготовки є вирішення ситуативних завдань.

У цьому контексті слід зауважити, що відпрацювання практичних навичок під час типових завдань службової діяльності (сценаріїв) можливе за умови залучення до цього процесу спеціально підготовлених акторів, які виконують роль у ситуаціях сімейної сварки, під час затримань, групових порушень публічного порядку, зупинки транспортного засобу, тощо) [7].

Висновок. Високий рівень розвитку спеціальної фізичної підготовленості майбутніх поліцейських є необхідна умова ефективного виконання службових завдань. Навчання й удосконалення техніки виконання ударів і захисту від них передбачає застосування комплексу методів і засобів спеціальної фізичної підготовки. Опанування техніки нанесення ударів руками, ногами та захисту від них тісно пов'язано з розвитком усіх фізичних якостей майбутнього правоохоронця та досягається за рахунок комплексного поєднання тактичної, фізичної та психологічної підготовки.

Список бібліографічних посилань

1. Ануфрієв М. І., Бутов С. Є., Гіда О. Ф., Решко С. М. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2003. 336 с.
2. Борейко Н. Ю. Педагогічні умови професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих технічних навчальних закладів: автореф. ...дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Луганськ, 2008. 20 с.
3. Боровик М.О. Комплексне поєднання напрямів фахової підготовки з метою формування фізичної витривалості у майбутніх офіцерів поліції. Збірник наукових праць «Педагогічні науки» Випуск 93. Херсон – 2020. С. 56-63
4. Виконання ударів руками та ногами: захисні та контратакувальні дії [Текст] : метод. рек. / [С. М. Козенко, В. В. Бондаренко, Г. В. Бикова та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. – 70 с.
5. Моргунов О. А. Розробка техніки рукопашного бою правоохоронців МВС України в системі спеціальної фізичної підготовки / О. А. Моргунов, О. А. Ярещенко, О. В. Хацаюк, Ю. К. Белошенко // Честь і закон. – 2018. – № 4 (67). – С. 67-74
6. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>;

7. Тактико-спеціальна підготовка працівників ОВС України : навч. посіб. Банах С. М., Булачек В. Р., Винярчук І. С. та ін. Львів: ЛьВДУВС, 2011. 300 с.

Отримано 22.04.2022

УДК 37:327.7

КОЛОТІК А. С.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри тактичної та

спеціальної фізичної підготовки факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-4064-4145>

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ НАТО: СТАНОВЛЕННЯ ТА АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Щоб захистити свободу та безпеку своїх членів Північноатлантичний альянс (North Atlantic Treaty Organization – НАТО, НАТО) повинен підтримувати потенціал для запобігання, виявлення, стримування та захисту від будь-якої загрози та/ або агресії. Тому, НАТО проводить навчання та підготовку для підвищення згуртованості, ефективності та готовності своїх багатонаціональних сил. Окрім того НАТО систематично ділиться своїм досвідом з країнами-партнерами в сфері реформування освіти.

З моменту свого створення в 1949 році НАТО займається освітньою та навчальною діяльністю, яка згодом розширилася як географічно, так і інституційно, та стала невід'ємним компонентом гарантування безпеки. У перші роки існування сили НАТО проводили спільні навчання, щоб зміцнити свої можливості в галузі колективної оборони. Іншими словами, навчання та підготовка проводилися для забезпечення готовності сил на випадок нападу. Перші навчання НАТО були проведені восени 1951 року, а протягом 1953 року НАТО вже провело близько 100 навчань різного роду. З цього моменту сили НАТО почали набувати згуртованості, разом із тим актуалізувалась необхідність проведення індивідуальних навчань. Усвідомлення необхідності наявності спеціальної матеріально-технічної бази для виконання відповідних освітніх програм стало приводом для відкриття Оборонного коледжу НАТО, який був переведений з Парижа до Риму, де він дислокується до сьогодні. Згодом було створено школу зв'язку та інформаційних систем НАТО, а також Центр підводних досліджень НАТО. Останній було реформовано в 2002 році та переведено до структури агентства НАТО як підрозділ, що здійснює теоретико-прикладні дослідження.

В 1971 році Військовий комітет заснував Навчальну групу НАТО, яка протягом багатьох років проводила спільні засідання з підгрупою з навчання в Європі, що була створена для покращення багатокомпонентних механізмів навчання між європейськими країнами. Її основна мета полягає у покращенні оперативної сумісності між союзниками та силами країн-партнерів. Через чотири роки Школу НАТО було відкрито в Німеччині, вона спеціалізується на проведенні навчальних занять із колективної оборони.

Створення у 2002 році Об'єднаного командування з трансформації (далі - ОКТ) свідчить про рішучість НАТО підвищити рівень освіти та підготовки кадрів. ОКТ концентрує свої зусилля на оптимізації керівництва військовими структурами НАТО, їх силами та засобами, розробляє навчальні програми, організовує та координує навчальний процес. ОКТ використовує цілісний підхід до освіти та навчання, забезпечуючи його цілісність, а також допомагає виявити прогалини та уникнути дублювання навчальних